

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Ревть Алли Борисівни на дисертаційне дослідження Гантімурової Наталії Іванівни на тему
«Особливості професійної підготовки студентів - іноземців у медичних університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття)»», представлену на здобуття ступеня доктора філософії (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка)
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність та доцільність дисертації.

Професійна підготовка студентів-іноземців у медичних університетах України до повномасштабного вторгнення мала значну популярність. Маючи значну кількість закладів вищої освіти та значний кадровий потенціал, Україна займала та займає чільне місце серед країн, які надають якісні освітні послуги іноземним громадянам. Адже країна, яка здатна забезпечити розвиток науки, що продукує нові знання, та освіти – яка забезпечує доступ до цих знань, не лише сприяє індивідуальному розвитку особистості, але може бути конкурентоспроможною і претендувати на гідне місце у світовому співтоваристві.

Навчання іноземців в Україні як один із провідних напрямів розвитку системи національної освіти є ефективною формою культурного і наукового співробітництва, що сприяє підвищенню іміджу української вищої школи на світовому рівні, додатковим джерелом фінансування підготовки кадрів, сприяла підвищенню іміджу української вищої школи на світовому рівні.

Професійна підготовка іноземних студентів – майбутніх медиків базується на загальних науково-теоретичних основах професійної підготовки. Однак у роботі з іноземними студентами є свої особливості, що зумовлені труднощами адаптації студентів до нового середовища, мовним і суспільним бар'єром, певними побутовими проблемами та ін. У сучасних реаліях, у яких ми живемо, проблема людського життя і здоров'я стає надважливою, потреба у високопрофесійних медиках - надгострою. Україна є однією із європейських країн, що має доволі розвинуту мережу вищих медичних навчальних закладів різного рівня акредитації, що здійснюють підготовку фахівців для потреб як вітчизняної системи охорони здоров'я, так і для інших країн.

З огляду на це, загострюється і проблема професійної підготовки студентів - іноземців у медичних університетах України, на якій зупиняє свій вибір Наталія Гантімурова, а її дисертаційне дослідження «Особливості професійної підготовки студентів - іноземців у медичних

університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття)» беззаперечно є значущим та актуальним для сучасної педагогічної науки. Зокрема, дисертаційна робота є складником науково-дослідницької роботи кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Тенденції розвитку освіти в кризових умовах: історія, теорія і практика» (0123U100619).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз тексту дисертації, змісту публікацій Наталії Гантімурової дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність результатів, отриманих під час науково-теоретичного дослідження. Дисертаційне дослідження характеризується системним та логічним викладом міркувань авторки, що посилене цитатами сучасних науковців, що займаються цією проблематикою, а також цікавим змістовим матеріалом, аргументованістю зроблених висновків. Висновки та рекомендації, сформульовані здобувачкою, відповідають меті та завданням роботи. Доцільним є підбір цілого комплексу методів, використаних у дослідженні. Розділи дисертації логічно пов'язані між собою внутрішньою закономірністю і послідовністю викладених фактів.

Мета дослідження полягає у аналізі змісту й особливостей професійної підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття).

Окреслено хронологічні межі дослідження. Нижня межа є зумовлена тим, що 1991 рік став визначальним для історії формування вищої медичної освіти України, адже зі здобуттям Україною незалежності відбулися суттєві зміни у структурі вищої освіти, зокрема медичної. Відбулися зміни у правовому регулюванні навчання іноземних студентів, а саме ухвалення Закону України «Про освіту» (1991), Постанови Кабінету Міністрів України «Про навчання іноземних громадян в Україні» (1993), Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (1994), які визначали нові умови навчання іноземних здобувачів вищої освіти.

Верхня межа – початок XXI століття визначається рядом ключових реформ, що закріпили нову модель професійної підготовки іноземних студентів у медичних університетах України, а саме Закон України «Про вищу освіту» (2002), Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення системи освіти України» (2004), в яких визначені нові підходи до підготовки іноземних здобувачів вищої освіти, а також приєднання України до Болонського процесу (2005), що стало результатом зміни у системі вищої освіти та значною мірою підвищило конкурентоспроможність медичних університетів України на міжнародному ринку освітніх послуг.

Дисертаційне дослідження має вагоме практичне значення, що полягає у тому, що його результати, положення і методичні рекомендації можуть бути використані при організації освітнього процесу у медичних університетах України задля професійної підготовки студентів-іноземців. Основні висновки можуть бути впроваджені в освітній процес медичних університетів України з метою підготовки фахівців для системи медицини України та інших країн. Здобуті у процесі дослідження дані можуть слугувати базою при виконанні кваліфікаційних і дисертаційних робіт з педагогіки та медичної освіти.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Аналіз дисертації Н.І. Гантімурової дає підстави стверджувати, що вона є завершеним та цілісним науковим доробком із заявленої проблеми, що є важливою для української вищої школи в цілому та для медичної освіти, зокрема. Тема розкрита повністю, робота володіє науковою новизною; відзначається послідовністю, логічністю, цікавим змістовим матеріалом, аргументованістю зроблених висновків, що узгоджуються із поставленими завданнями. Текст дисертації оформлений згідно вимог. Робота є добре структурованою, складається із анотацій українською та англійською мовою, вступу, трьох розділів, висновків до кожного із розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (240 найменувань), додатків, уміщених на 81 сторінці, що свідчить про системне та глибоке осмислення досліджуваної проблеми.

У **вступі** добре обґрунтовано актуальність теми, доцільність її виконання та новизну; окреслено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; охарактеризовано методи, які використовувалися при дослідженні теми, представлено теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, а також відомості про публікації здобувачки, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

Представлений у вступі науковий апарат дає можливість сформулювати цілісне уявлення про структуру роботи, її методологію, інструментарій, способи інтерпретації даних.

Найбільш істотними науковими результатами **першого розділу** є аналіз дисертанткою теоретичних понять дослідження та запропоновано ретроспективний аналіз підготовки студентів-іноземців у медичних закладах України. Авторка доводить, що однією з важливих ознак ХХІ століття є інтеграційні та глобалізаційні процеси, які накладають відбиток на усі сфери життя людини, зокрема й освіти. На систему вищої освіти, зокрема медичної, впливають детермінанти, які стосуються формування глобального освітнього простору, розширення міжнародних наукових, економічних, демографічних і культурних зв'язків тощо.

У **другому розділі** дисертаційного дослідження авторкою висвітлено особливості підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України; добре розкрито питання адаптаційного компоненту професійної

підготовки студентів-іноземців у медичних закладах України. Адже адаптаційний компонент професійної підготовки іноземних студентів-медиків є важливим чинником, що впливає на їхню успішну інтеграцію в освітній процес та ефективне освоєння професійних знань і навичок

Нам імponує те, що дисертанткою проаналізовано освітні програми та навчальні плани для українських студентів та студентів-іноземців у різних медичних ЗВО, та, у процесі аналізу цих освітніх навчальних програм та навчальних планів зазначає, що існують певні відмінності, які авторка характеризує, проте загальна структура освітнього процесу є однаковою.

У *третьому розділі* представлена характеристика методик викладання та психолого-педагогічного інструментарію підготовки студентів-медиків, добре представлено аспекти практичної підготовки студентів-іноземців у медичних закладах України в аудиторній та позааудиторній роботі. Визначено, що успішна реалізація виховних та організаційних завдань можлива за умови тісної співпраці між деканатом, викладачами, соціально-психологічними службами та студентами, а це, своєю чергою, сприятиме створенню оптимальних умов для фахової підготовки, збереження національної ідентичності студентів-іноземців, широкого прилучення до української культури та адаптації до навчання в українських закладах вищої освіти.

Висновки відповідають поставленим завданням, підкреслюють наукову новизну та практичну значущість наукової роботи. Цінними та вартими уваги є додатки, уміщені на 81 сторінці, які ілюструють ґрунтовну дослідницьку роботу здобувачки.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження та наукових положень у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні положення та результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а також на кафедрі іноземних мов Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова, на кафедрі іноземних мов Буковинського державного медичного університету, на кафедрі латинської мови та медичної термінології Харківського національного медичного університету, у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського, в додатку представлено довідки про апробацію дослідження. Отримані результати дослідження оприлюднено на наукових, науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах різного рівня.

Основні результати дисертаційного дослідження Н. Гантімурової відображено в 19 публікаціях (10 у співавторстві), з них 8 у фахових виданнях (3 одноосібних), 1 в міжнародному виданні, 10 праць

апробаційного характеру, які опубліковані у збірниках матеріалів конференцій.

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації.

Дисертаційне дослідження Наталії Гантімурової виконане самостійно, із дотриманням принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дослідження не було виявлено ознак академічного плагиату, елементів фальсифікації чи фабрикації, а відображені ідеї науковців мають посилання. Текст роботи виконаний у єдиному стилі викладу матеріалу, що свідчить про те, що усі ідеї та положення, викладені у дисертації, отримані автором особисто.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Гантімурової Н.І., водночас вважаємо за потрібне висловити деякі міркування і дискусійні моменти щодо його змістового наповнення:

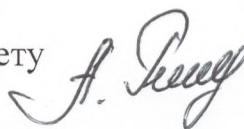
1. У дисертаційному дослідженні у I розділі параграфі 1.2 (с. 76-78) авторка згадує про впровадження Болонського процесу в Україні. Текст здебільшого акцентує позитивні сторони впровадження Болонського процесу, однак не подає критичного аналізу викликів або недоліків. Було б доцільно згадати про труднощі, з якими зіткнулися українські ЗВО: наприклад, формальне впровадження кредитно-модульної системи, недостатню адаптацію навчальних програм або викликану цим фрагментарність знань у студентів. Це б збалансувало висновки та підсилило зміст роботи.
2. У параграфі 3.2. дисертанткою представлено напрями діяльності щодо виховної роботи зі студентами-іноземцями у ЗВО України. Вважаємо, що до переліку цих напрямів слід було віднести валеологічний напрям, як такий, що на нашу думку, значною мірою корелює із напрямом майбутньої професійної діяльності.
3. Цікавим було б представлення у роботі результатів фахової діяльності студентів у їхніх країнах, що б свідчило про відстеження зворотнього зв'язку результатів умов навчання та фахової діяльності між університетом та студентами-іноземцями.
4. Слід було б деталізувати виклики сучасності щодо навчання іноземних студентів (зменшення їх кількості, труднощі в перетині кордону, військові та пандемічні виклики).

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Н.І. Гантімурової «**Особливості професійної підготовки студентів - іноземців у медичних університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття)**» є завершеним, самостійним дослідженням, що має новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу МОН України за № 40 від

12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. за № 44), тому його авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти Дрогобицького
державного педагогічного університету
імені Івана Франка

Алла РЕВТЬ

